

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Qua fidelitate prædicti Doctores citentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

opinionem probabilem, si opinio rata sit probabilior, & communior, id est firmioribus argumentis, & majori numero Doctorum vincat opinionem, quæ stat pro libertate, & commodo, concedunt, inquam. Sed quid contra Tamburinum? hæc enim est ipsa germana ejus doctrina; nam non solum is id concedit, ut alii, sed prorsus id requirit. Quando enim opinio sit rata sit probabilior, sit firmioribus argumentis, sit majori numero Doctorum vallata, certe obscurabit aliam oppositam, quare hæc, amissa (ut ita loquar) probabilitate, non poterit eligi, sed omnino illa alia erit eligenda.

6. Suarez (esto) vult, valere sententiam Comitoli de opinione, quæ stat pro lege semper servanda, si hæc sanciat res necessarias necessitate mediæ, vel causæ; At Tamburinus amplius vult, ut nimirum quando opinio, quæ stat pro lege ea est, ut non obscuretur ab opposita parte, non solum recipi debeat, si sanciat res necessarias mediæ, & causæ, sed etiam debeat recipi, si res sint necessariae ex quocunque capite, seu præcepto.

7. Denique Comitulus (esto) nunquam patitur, ut recedamus à sententia, quæ stat pro lege. At Tamburinus, si non sic absolute, certe cum sua solemnī exceptio-
ne, nunquam patitur, ut recedamus à sententia, quæ stat pro lege, si probabilitas ex parte legis obscuretur, seu vinceretur illam, quæ est opposita. Quod autem vincat, vel non vincat, latè ipse prosequitur (ut alàs notavi) lib. 1. in De al. c. 3. §. 3. & n. 12.

Alia observatio contra prædicta à Baronio.

8. Recolendum est secundo, Tamburinum noluisse recipere, ut vidimus supra cap. 2. num. meo 16. illam sententiam, quæ dicebat, posse nos indifferenter sequi opinionem in minimo gradu probabilem, quomodo ergo, Baroni, nunc de Tamburino absolute dicis (Gradu omnium minimo)?

9. Recolendum est tertio. Tamburini sententiam, per quam possimus auctoritati extrinsecæ fidere; debere vallari à quatuor conditionibus; hoc est, ut Author, qui illam affert, sit primò, doctus. Secundò, rem ex professo tractet. Tertio, firmam rationem pro se habeat. Quarto, nihil appareat contra ipsum convincens, ut vidimus supra cap. 2. num. 7. meo. Quomodo igitur nunc temere mutilans doctrinam ejus, dicis (vel extrinsecæ ab uno Authore) & nil prætereas, acens tanti momenti conditiones?

10. Recolendum quarto, quod millies repetii, unde videretur, ne quis mihi exproberet crambem recoctam (sed ignoscat benevolus Lector, adigor enim ab Adversario) Recolendum, inquam, quarto, nunquam Tamburinum admisisse tenuissimam probabilitatem, & quando admisit tenuem, cum illa exceptione semper admisit, modo ab opposita parte tenebras non conceperit. Cur ergo tu iterum, iterumque inculgas illud (tenuissimæ probabilitatis)?

11. Recolendum quinto, alios Doctores non Jesuitas, ut vidimus supra cap. 2. à num. meo 13. sustinere etiam in fine mortis probabilitatem illam eligi posse. Cur ergo tu unum Tamburinum reprehendis?

Respondebis, quia hic est à Theophilo commendatus. Optima responsio. Non ergo doctrina te vellicat, sed aliquid aliud.

CAPVT XXVI

Qua fidelitate prædicti Doctores citentur.

1. Idem est modo (esto, esto, &c.) nam cæterum prædicti Doctores, qua fidelitate afferantur, nunc, Attica fide, breviter expendam.

Initium sumo à Comitolo, ejus verba sic retulit modo Baroni.

BARON. Comitulus l. 1. q. 15. nunquam patitur, recedamus à sententia, quæ stat pro lege, quæ una illi rata est, ipse dicat loc. cit. lib. 1. q. 15.

QUESTIO XV.

COMITOL. Annua confessiones sive anni, quo quis de suis peccatis confiteri debet, initium sumendum sit ab extrema confessione, an à tempore Paschalis, à dicta quæ à postrema. Sanctus vero Antoninus censendi tempus vult esse Pascha, &c.

Et paulò post. Posterior sententia (hoc est S. Antonini) verior existimari debet, non solum numero, & auctoritate Doctorum, sed etiam potissimum ratione, quia Ecclesiæ leges, quæ generales sunt, debent esse certæ, & fixæ, & fixæ habere tempora; ut & ii, qui parere debent, sciunt, quando parandum sit; & Iudices, qui non debent coercere debent, intelligere possint quando his de temporibus non est. Id quod fieri non possit, si à postrema confessione, quæ arbitraria cuique esse potest, anni initium ducendum foret.

13. Hæc Comitulus, & ne verbum quidem amplius. In quibus nulla præter mentio probabilitatis, nulla de ejus vi disputatio, nihil de opinione, quæ stat, vel minus stat pro lege; sed solum docet, legem debere esse certam, fixam, & certam, fixaque habere tempora. Quæ quidem rectè esse dicta, quis ambigat? Quo ergo organico instrumento, Baroni, isthæc trahis ad probabilitatem, quæ de agitur fortasse ex illis verbis (leges debere esse fixas, ac certas) sed non advertis, id dici ex parte objecti; id est, quod ipsæ leges certæ, & fixæ esse debent à legislatore latæ; nostra autem quæ sit ex parte actus; an scilicet homo possit putare probabiles, vel non probabiles rationes pro dicta lege, vel contra ipsam. At nimis subtiles istæ distinctiones videbuntur amico nostro, quamvis illæ sint hodie etiam Thomæ logicis compertissimæ.

14. Progrediamur ad Suarium, quem sic refert Tamburinus.

Vult Suarius illius (Comitoli) sententiam valere, &c. si sanciat res de necessitate mediæ, vel causæ, &c.

15. Nimis indistinctè affert sententiam Suarii, & tamen distinctio in aliquo tibi Baroni faveret. Deo hoc in loco t. 4. d. 26. §. 6. n. 5. docet Suar. prius, in materia Jurisd. Canonis ad absolvendum à peccatis; ut item in materia de Baptismo, deque aliis Sacramentis, debere semper eligi tutiorem viam, & probabiliorē, omnia probabilia. Posterior in quacunque alia materia universaliter, quæ pertineat ad factum conscientie, id esse sentiendum. Non refero ejus verba, fateor enim ita illud sentire in citato loco. Sed pronuntio, quoad prius, in eadem omnino esse sententia. Tamburinum cum Suario, ut videre licet ei, qui leget, lib. 1. in De sac. c. 3. num. suo. 20. ubi ipse agit de Ministro Sacramentorum. Quo ad posterius, fateor etiam id Suarium dicere in hoc loco, sed incidenter; nam alibi, ubi de hoc ex professo tractat, faveret legitimæ probabilitati; ut mox à meo 19. vid. bis cum Sanchez) sed nollet Tamburinus alios Authores, & eundem Suarium in hoc alio, ut dixi, loco secutus est, cum limitationibus tamen supra explicatis. Quare si ex fide Baroni loqui voluisset, dicendum illi erat, Tamburinum secutum esse Suarium in eo loco ubi de re ex professo tractat.

16. Denique accedamus ad Thomam Sanchez loc. cit. à Baronio, qui sic illum refert.

BARON. Sanchez credit, si in toto vita decursa sententia sit hæc sententia, versanti, ad minus in articulo mortis esse eligendam, ne de aternitate periclitetur.

17. Dicis ergo, si bene tua dicta interpretor, Baroni, Th. Sanch. docere si in toto vita decursa non sententia sit eligenda eligens partem tutam, vel probabiliorē, omnia

CAPUT XXVI.

An sibi convenient duo nostri Authoris dicta.

1. Sibi pugnantiā docuisse Authorem nostrum, frustra dixisse Baronium, videmus sup. c. 23. à meo n. 36. Simile quid in praesentia cavillatur, l. c. §. 2. fol. 79.

BARON. Sibi ipsi (Tamburinus) repugnat, &c. Audisti, ad securitatem conscientiae ipsum requirere probabilitatem opinionis ab extrinseco tantum, & ab Authore, vel ab intrinseco, & argumentis. Sed quasi hujus doctrina ipsum penitet, utraque permiscet probabilitatem, & cum respondet lib. 1. in Dec. c. 3. §. 3. ad illud quæsitum. An Authorem unus Doctoris sufficit ad probabilitatem tutam. Respondet, inquam, unum sufficere contra innumeros, si doctus sit, rem ex professo tractet, firmam rationem pro se habeat, nec appareat contra ipsum aliquid convincens. Atqui hæc omnia ad probabilitatem intrinsecam pertinent.

2. Dicis ergo Tamburini repugnantiam in ea consistere, quod in priore loco requirit ad securitatem conscientiae probabilitatem, vel extrinsecam, vel intrinsecam, at in posteriore miscet probabilitates, & requirit ad dictam securitatem utramque, hoc est probabilitatem tum extrinsecam, tum intrinsecam.

Verè usurpabo de te puerile illud, & tritum, *legere, & non intelligere, est negligere*; intellexistine doctrinam Tamburini, unde colligas in posteriore loco ipsum requirere ad securitatem conscientiae utramque probabilitatem? Imò ipse in hoc posteriore loco figurate dicit, satis esse extrinsecam, exscribamus hic text. Tamb. l. 1. in Dec. c. 3. §. 3. n. 5.

3. TAMB. Tunc solum puto, sufficere unum, tamen si contra innumeros DD. is doceat, quando idem est doctrina, rem ex professo tractat, firmamque pro se rationem habeat: nec appareat contra ipsum aliquid convincens. Ita Azor. Vsq. Ratio est, quia ex tali Authore sic vallato nascitur merito prudens iudicium. Quod si ejusmodi Doctor ratione alicujus momenti non fulciatur, idque in Doctoris animadvertas, non vales illius sententiam regulariter excipere, nec illam aliis amplectendam proponere: cum tamen possit indoctus. Ratio est, quia tibi non potest tunc innasci iudicium prudens: Indocto potest, vel certe illum (Authorem) sequi eidem indocto, qui sine culpa ei Doctori fidem habet, culpa non datur.

4. Dico (regulariter) nam potest contingere, ut ille sit adeo doctus, ut tibi liceat prudenter judicare, rationem illius firmam esse, sed minus a te penetratam, vel notam; & item judicare, ipsum, rationem in contrarium tibi probatissimam, facile posse diluere; in hoc enim eventu ejus opinionem, utpote EXTRINSECE probabilem, si amplectaris, prudenter ages. Hactenus Tamb.

5. Equidem lego hic, posse indoctum, qui non novit rationem, qua fulcitur ille Doctor, hujus sententiam sequi. Id quod quidam est, nisi mera, puraque probabilitas extrinseca? Et clarius lego in postremis productis lineis (utpote EXTRINSECE probabilem) ergo quibus tu perspicillius adiutus legitisti tantum (ut ait) INTRINSECE? Verum id factum est, ut noveris, amice Baroni, in quos errores te abripuerit maledicendi Oresis.

6. Sed vela contrahamus, atque arma defensiva pro veritate hactenus, quasi paraspiscentra, Galilei sit satis; arma enim offensiva ab aliis impugnator expectet. Meum interim præceptorem iis verbis solabor, quæ S. Hieron. usurpavit in Epistola ad Furiam de viduitate servanda.

S. Hieron. Fieri non potest, ut absque morsu hominum vita hujus curricula quis transeat.

probabili, saltem esse eligendam in articulo mortis, &c. de aeternitate periclitemur. Ita sanè dicis, sed dicis falso. Nam Sanchez ait, etiam in articulo mortis sequentem opinionem probabilem secutus est à peccato; sed addit, si quis habeat peccatum, quod probabiliter credat non esse mortale, licet ob probabilitatem quam habet, non teneatur illud confiteri, quia sequitur opinionem probabilem, tamen, quia coram Deo illud peccatum fortè verè fuit mortale, ideo necesse habebit, saltem de eo confiteri, nam opinio probabilis exculat à culpa, non tamen remittit peccatum, si fortè verum fuit. Hæc Sanchez. Falsò igitur Baronius dicit, Sanchez absolvere velle, ut sententia probabilis non eligatur in articulo mortis; potest enim eligi per illum, etiam tum, sed cum allata explicatione.

Hæc autem sunt verba Sanchez l. 1. cit. in Dec. c. 10. à n. 75. quæ libenter hic ascribo, quia præter id, de quo nunc disputamus, faciunt ad totam quæstionem de Probabilitate.

18. THOM. SANCH. Num. 75. Hactenus egimus, quid in dubio superest, quando iudicium est probabile, seu opinio. Salas ait, licet tanquam probabilis opinetur Penitens non esse aliquod peccatum mortale, vel jam Confessione detectum, teneri eum ad illud confitendum, &c.

Sed dicendum est, non teneri hunc facere peccatum, quod probabilis opinione credit, non esse mortale, quia potest quæpiam licite operari, sequendo probabilem sententiam, ut satis probavi cap. præc. n. 14. nec contrarius Ecclesiæ usus testimonio aliquo ostenditur.

19. A quo ita docent Rosella, Sylvest. Gers. Henriquez, Suar. tom. 3. in 3. p. d. 22. scd. 9. n. 5. & 6. qui optimè eorum. 6. ait, hoc esse verum, etsi hic iudicet tanquam probabilis, illud esse peccatum mortale, quia non teneretur quis sequi probabilioris opinionem: sed satis est probabilem, ut satis probavi cap. præc. à n. 14.

20. Notas, Surium hoc in loco, ubi de probabilitate sermo tractat (ut vel cæcus in ejus textu citato videbit) non favere solum, sed legitimam omnem probabilitatem amplecti?

Verum pergit Sanchez.

21. Atque eadem ratione idem est dicendum, quando Penitens probabiliter opinatur, se id peccatum fuisse, quamvis probabilis credat oppositum. Sic Suar. quod non obscure etiam docuit Navar. &c.

Et paulo post, id est seq. n. 77.

22. Hinc (ait) excipit Henriquez, nisi Penitens sit in mortis articulo; tunc enim ait, teneri illum conteri de illo peccato, quamvis probabiliter credat, non esse mortale; quia & si opinio probabilis excuset à culpa, non supplet tamen necessarium remissioni peccatorum medium; si fortè hoc coram Deo fuit mortale, ubi de confessione nil dixit, & quidem merito, quia probabilis opinio eum excusat à confessionis precepto, & ei periculo defectus remedii necessarii ad ejus remissionem, si fortè fuit mortale, subvenitur satis contritione illa, cum id non teneatur, durante ea opinione, faceri; & ideo contritio illa remittet id peccatum in ordine ad claves Ecclesiæ, &c.

Hæc Sanchez, qui, ut legitis, nimis perspicue docet, probabilitatem vim suam exculandi à culpa exercere, etiam in articulo mortis, quamvis non ponendi, seu supplendi illud, quod est de necessitate mediæ. Hoc enim posterior nullus, vel laxissimus Probabilista somniavit.

FINIS.

Laus Deo, Beatissime Virgini, ac Sancto Michaeli mee Civitatis Caltanissettensis Patrono.

Pars III.

XX 3 INDEX